

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี *

Public Participation in Waste Management of Local
Administrative Organizations in Ban Na Doem District,
Surat Thani Province

ผกามาส ปาลกะเชนทร์, พูลฉัตร วิชัยดิษฐ และวาสนา จาตุรัตน์
Phakamas Palakachane, Poonchat Vichaidit and Wassana Jaturat
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Suratthani Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: phakamas_pala@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ 3) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จำนวน 393 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ได้แก่ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ

* ได้รับความเห็นชอบ: 12 เมษายน 2563; แก้ไขบทความ: 13 มิถุนายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 19 มิถุนายน 2563



ผลการศึกษาจากแบบสอบถาม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมาคือด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือในการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัย เขตบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ 0.05

ผลการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการลงพื้นที่จัดประชุมประชาคมร่วมกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมเสนอปัญหา ค้นหาสาเหตุ และร่วมวางแผน ในการจัดการของขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนมีการฝึกอบรมให้คำแนะนำ รณรงค์และประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรม หรือการให้ข้อมูลข่าวสารโดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามาเป็นเครื่องมือ เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ ควรจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ สนับสนุนงบประมาณ และควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้ประชาชนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การจัดการขยะ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research are to study the level of participation in waste management to compare the level of public participation in waste management and to study ways to promote public participation in waste management of local administrative organizations in Ban Na Doem District, Surat Thani Province. The sampling groups were 393 people who live in the area of the local administrative Organization in Ban Na Doem District. Were the chief administrators and chief officers of local administrative organizations in Ban Na Doem District. The tools used for collecting



quantitative data were the questionnaires. The tools used for collecting qualitative data were the interview forms .

The results of qualitative research showed that: Public Participation in Waste Management. In general, is in medium level. When considering each aspect, it is found that the operation has the highest mean, followed by the receiving of benefit, the decision making, and the evaluation respectively. The comparison level of participation in waste management of local administrative organizations Ban Na Doem District, Surat Thani Province classified by gender, age, education level, occupation, duration of residence, Local Administrative Organization and service area is in general significant at 0.05. When considering each aspect, it is found that the operation has the highest mean, followed by the receiving of benefit, the decision making, and the evaluation respectively.

The results of qualitative research showed that: Community meetings of the people. The people can propose problems, find causes, and plan to manage the waste that occurs in the community. There is training, giving advice, campaigning and providing knowledge and understanding about proper waste separation. Local administrative organizations should organize activities to provide information by using modern technology as a tool to encourage new generations to participate in various activities, Moreover, they should organize a community forum to educate people about waste management, should support the budget, and should organize activities that are in line with the needs of the people so that they can apply them in their daily lives.

Keywords: participation; waste management; local administrative organizations

1. บทนำ

ปัจจุบันการขยายตัวของชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเพิ่มขึ้นของประชากรได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพแวดล้อมรวมถึงอัตราการใช้ที่ดินที่เพิ่มขึ้นทำให้สภาวะสิ่งแวดล้อมธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนั้นมาจาก



แหล่งกำเนิดต่างๆที่หลากหลาย เช่น ขยะมูลฝอยจากบ้านพักอาศัย ขยะมูลฝอยจากธุรกิจการค้า การเกษตร แหล่งท่องเที่ยว โรงพยาบาลและขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร ที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาขยะมูลฝอยซึ่งนับวันจะรุนแรงกว้างขวางมากยิ่งขึ้นไม่เพียงแคในระดับชุมชน เขตเมือง และระดับประเทศ แต่ในปัจจุบันปัญหาขยะกลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลก

ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมาโดยในปีพ.ศ. 2551 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 23.93 ล้านตัน และมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.03 กิโลกรัม/คน/วัน ในขณะที่ปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นเป็น 26.85 ล้านตัน และมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.13 กิโลกรัม/คน/วัน ซึ่งหากพิจารณาถึงกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแล้ว พบว่าอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องมีอัตราเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และกระบวนการในการคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวม และการเก็บขนยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างซึ่งเกิดจากประชากรที่เพิ่มมากขึ้น การขาดจิตสำนึกของประชาชน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการพัฒนาทางด้าน เทคโนโลยี และแนวโน้มการบริโภคของประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น โดยวิกฤตปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนี้ จำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีอัตราการเพิ่มขึ้นสูงทุกปีใน ขณะที่อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดและอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้วิกฤตปัญหาขยะมูลฝอยจึงถือเป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ต้อง ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้นทั้งด้านปริมาณขยะมูลฝอยที่ เพิ่มขึ้นรวมทั้งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้องยังคงไม่ได้รับการปรับปรุงทำให้ ปริมาณขยะมูลฝอยในสังคมเมืองเพิ่มขึ้นตามไป (กรมควบคุมมลพิษ, 2559)

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นเมืองใหญ่และมีประชากรหนาแน่น มีอัตราการขยายตัวและเติบโต ของชุมชนและมีกิจกรรมในการบริโภคค่อนข้างสูง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ ธานีโดยเฉพาะปัญหาด้านขยะมูลฝอยถือว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนใน จังหวัดอย่างยิ่งทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคมและกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น ปัญหาน้ำ เสียจากกองขยะ กลิ่นเหม็นรบกวน ปัญหามลพิษความเสื่อมโทรมทางภาพลักษณ์ของสถานที่นั้นๆ ปัญหาเรื่องแมลงวันและสัตว์พาหะนำโรคต่างๆแม้ว่าภาครัฐได้จัดสรรงบประมาณให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ด้านการจัดการขยะแต่ยังคงเป็นปัญหาในการจัดการและการกำจัดอยู่ ตลอดจนปัญหาการขาดความร่วมมือ การมีส่วนร่วมและการต่อต้านของประชาชนหรือชุมชนที่อยู่



ใกล้เคียงกับสถานที่กำจัดขยะ ทำให้การจัดการขยะเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสุราษฎร์ธานี, 2557) ในส่วนของ อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและภาคใต้เพื่อรองรับความเจริญของการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ด้านอ่าวไทยซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ ภูเก็ต สงขลา กรุงเทพมหานคร จังหวัดสำคัญและประเทศเพื่อนบ้าน พื้นที่อำเภอใกล้เคียงมีทรัพยากรธรรมชาติหลายชนิดสมบูรณ์เพียงพอ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ เนื่องด้วยอำเภอบ้านนาเดิม เป็นจุดศูนย์กลางของการคมนาคมทำให้ปัญหาขยะยังเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก ซึ่งในด้านการจัดการขยะมูลฝอยภายในบางพื้นที่ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ การจัดการขยะของคนในชุมชนยังถือว่าเป็นปัญหาเพราะไม่มีการจัดการขยะที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่มีที่ทิ้งขยะที่เป็นหลักแหล่งส่วนมากแต่ละครัวเรือนจะมีการจัดการขยะโดยการเผาและ การฝัง ซึ่งในการเผาขยะของแต่ละครัวเรือนทำให้เกิดมลพิษแก่คนในชุมชนที่ร่วมอาศัย และสร้างความรำคาญให้กับผู้อาศัยในชุมชน อีกทั้งยังเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไม่สามารถแก้ไขในระยะยาว ประกอบกับปัญหาขยะไม่ได้เกิดจากระดับครัวเรือนแค่เพียงแหล่งเดียวแต่มีมาจากแหล่งอื่น และที่สำคัญที่สุดการจัดการขยะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะไม่ประสบผลสำเร็จได้ถ้าขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะยังส่งผลดีในด้านต่างๆ เช่น ช่วยในการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะ และเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกาทิ้งขยะลดลงอีกด้วย

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดการขยะให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในระยะยาวต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี



3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการศึกษาแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน จำนวนประชากร 24,211 คน และผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารและปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 393 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนวณจากการใช้สูตรของ Taro Yamane เมื่อได้ขนาดตัวอย่างตามที่ต้องการแล้ว จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 ท่าน และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 ท่าน จำนวนทั้งหมด 10 ท่าน โดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จะแบ่งโดยการใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม



จังหวัดสุราษฎร์ธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์กับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยตรง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ t-test , F-test 4) ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร ผลการวิจัย พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านนามีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 มีช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกร 175 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5 และระยะเวลาการอยู่อาศัยมากที่สุดคือ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 84.1

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 ด้าน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือด้านร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.87) และด้านการร่วมประเมินผลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 0.76)



3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัยและเขตบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับการศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.1 ด้านการตัดสินใจ ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการลงพื้นที่จัดประชุมประชาคมร่วมกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมเสนอปัญหา ค้นหาสาเหตุ และร่วมวางแผนในการจัดการของขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน เมื่อทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรู้ถึงปัญหาดังกล่าวที่ประชาชนได้เสนอมานั้น ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

4.2 ด้านการดำเนินการ ในส่วนของด้านมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการฝึกอบรมให้คำแนะนำ อบรมและประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ อบรมให้ประชาชนหันมาใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก โดยจะเน้นให้ประชาชนช่วยเหลือตัวเองในการจัดการขยะในครัวเรือนให้ได้มากที่สุด เพราะถ้าประชาชนสามารถช่วยกันคัดแยกขยะได้ จะทำให้ช่วยลดภาระของท้องถิ่นได้เยอะ ในการประชุมหมู่บ้านประจำเดือนหรือวันสำคัญของราชการทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกับผู้นำชุมชนและประชาชนจิตอาสา มีการนัดพัฒนาชุมชน ร่วมมือกันเก็บขยะริมถนน เพื่อลดปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน จะช่วยให้ชุมชนสะอาดน่าอยู่มากขึ้น

4.3 ด้านการรับผลประโยชน์ ในส่วนของด้านการรับผลประโยชน์ ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแนะนำให้ประชาชนรู้จักคัดแยกขยะให้ถูก เพื่อสามารถนำขยะที่ขายได้ไปขายนำมาเป็นรายได้ในครอบครัวซึ่งจะไม่ได้มูลค่ามากแต่ก็ช่วยลดปัญหาขยะในครัวเรือนได้มาก ในบางพื้นที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ชาวบ้านคัดแยกขยะและนำขยะที่ขายได้รวบรวมมาไว้ที่จุดรวบรวมขยะของหมู่บ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีพ่อค้ามารับซื้อ ซึ่งถือว่าเป็นการช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านรู้จักคัดแยกขยะ ส่วนขยะเปียกซึ่งถือว่าเป็นขยะที่เกิดขึ้นในครอบครัวประมาณ 70% ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการแนะนำให้นำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ยหมัก และนำปุ๋ยหมักมาใช้ประโยชน์ภายในครัวเรือน



4.4 ด้านการประเมินผล ทางหน่วยงานของจังหวัดจะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเมินผลการดำเนินการ จากนั้นท้องถิ่นได้เข้าไปแนะนำให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการประเมินผล โดยแบบประเมินของแต่ละหมู่บ้านใช้แบบประเมินของจังหวัดสะอาดจะเอา ตัวชี้วัดของจังหวัดสะอาดมาใช้ โดยนัดผู้ใหญ่บ้านมาประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางการ ประเมินผล จากนั้นผู้ใหญ่บ้านก็ไปชี้แจงให้รายละเอียดให้ประชาชนในหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน ได้ทราบ ซึ่งทำให้ประชาชนเข้าใจในการประเมินผลมากขึ้น เมื่อประชาชนเข้าใจประชาชนก็จะ เข้ามามีบทบาทในการประเมินผลร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำให้ผลการประเมิน ของชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการและด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการตัดสินใจและด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัด แยกขยะ โดยจะเน้นให้ประชาชนช่วยเหลือตัวเองในการจัดการขยะในครัวเรือนให้ได้มากที่สุด เช่น คัดแยกขยะ นำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ยหมักซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร สืบแสง (2553) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะ กรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อ.เมือง จ.มหาสารคาม พบว่า ในภาพรวม อยู่ ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ใน ระดับมาก 2 ด้าน คือด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ผลประโยชน์ และการร่วมรับผลประโยชน์ และ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ และด้าน การติดตามและประเมินผล จากผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมาอภิปรายผลจำแนกตามรายด้านได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกอภิปรายผลรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการ ดำเนินการและด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการตัดสินใจและด้านการ ประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง



1.1 ด้านการตัดสินใจ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการร่วมตัดสินใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ในหัวข้อการร่วมประชุม เพื่อพิจารณาหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การร่วมเสนอปัญหา สาเหตุของปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของตนในที่ประชุม รองลงมาคือ การร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนกับกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาคือ การร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของตนว่าจะทำสิ่งไหนก่อนหรือหลัง ส่วนอันดับต่ำสุดคือ การร่วมวางแผนการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพัฒน์ หงส์ทอง (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าประชาชนยังมีแนวคิดและทัศนคติ ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเทศบาล ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่มากนัก

1.2 ด้านการร่วมดำเนินการ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในหัวข้อให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการชวนคนในครอบครัวให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดท้องถิ่นว่าด้วยขยะมูลฝอยและร่วมมือกับชุมชนในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอย รองลงมาคือการร่วมกิจกรรมเพื่อรณรงค์การทำความสะอาดชุมชนในวันสำคัญที่ทางราชการ รองลงมาคือ การร่วมให้การสนับสนุนวัสดุหรือบริจาคเงินในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของตน ส่วนอันดับต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเข้าฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ต่างๆเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด ซึ่งมีผลการศึกษาว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมของเทศบาลในตำบลคลองใหญ่ และทางเทศบาลให้งบประมาณแก่ชุมชนในการรักษาความสะอาดภายในชุมชนทุกปี และขอความร่วมมือให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนนำขยะไปทิ้ง การซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน ให้ลดการใช้ถุงพลาสติก เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงภาวะโลกร้อน และรณรงค์ให้ประชาชนนำขยะมูลฝอยมาทำเป็นปุ๋ยหมัก น้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ



1.3 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในหัวข้อมีการส่วนร่วมในการลดมลพิษในชุมชนให้น้อยลงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการทำให้ชุมชนของตนสะอาดเรียบร้อย รองลงมาคือการสามารถสื่อสารกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะในชุมชนได้สะดวกมากขึ้น รองลงมาคือการมีรายได้จากการนำขยะมูลฝอยบางประเภทไปขาย ส่วนอันดับต่ำสุดคือการทำปุ๋ยหมักจากขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางเทศบาลคลองใหญ่ได้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ลดการใช้ถุงพลาสติก ลดรายจ่าย และคัดแยกขยะเพื่อนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้

1.4 ด้านการร่วมประเมนผล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ในหัวข้อการช่วยประชาสัมพันธ์ผลการประเมนผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของตนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการได้รับทราบผลการประเมนผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของตน รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในการประเมนผลการดำเนินการขยะมูลฝอยในชุมชนของตน รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการประเมนผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยลักษณะใดลักษณะหนึ่งในชุมชนของตน ส่วนอันดับต่ำสุดคือการมีส่วนร่วมในการทำเกณฑ์การประเมนผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ปินตามูล (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมีการวางแผนและกำหนดเวลาประเมนผล มีการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้สามารถลดปริมาณขยะได้ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย

6. ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมให้กลุ่มประชาชน เช่น การจัดทำเนื้อหาต่างๆผ่านสื่อทางสังคม เช่น Facebook และ Line เป็นต้น ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้เป็นคนรุ่นใหม่ ดังนั้น การจัดกิจกรรมหรือการให้ข้อมูลข่าวสาร จึงต้องคำนึงถึงวัย



การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมให้กลุ่มคนเหล่านี้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆได้เป็นอย่างดี

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาถึงช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่เหมาะสม และเข้าถึงประชาชนกลุ่มเหล่านี้ อาทิ จัดเวทีประชาคมเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในสังคม การคัดแยกขยะ โดยการใช้สื่อชุมชน การใช้สื่อวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อโน้มน้าว เชิญชวน ให้กลุ่มคนเหล่านี้เห็นความสำคัญ และนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน

3. กลุ่มประชาชนที่ไม่เข้าร่วมในการดำเนินการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆของประชาชนที่ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง ควรมีการนำประชาชนในชุมชนไปศึกษาดูงานจากชุมชนหรือหน่วยงานอื่นที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการจัดการขยะของชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ โดยทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุนงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). *สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย.
- จิรพัฒน์ หงส์ทอง. (2553). *การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ดวงใจ ปินตามูล. (2556). *การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.*
- ทศพร สืบแสง. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*



ปภาวรินทร์ นาคำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านประจำปี. (2560). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน, สืบค้นเมื่อ 17มกราคม 2560. จาก <http://www.stat.bora.dopa.go.th>.

ศิริชัย พงษ์วิชัย .(2551). การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสุราษฎร์ธานี. (2557). การจัดการขยะ. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2560 จาก http://www2.suratthani.go.th/onre/office_informations.html.